

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Heleny Novákové a soudců JUDr. Jitky Levové a JUDr. Libora Daňhela ve věci péče o

zletilou: **E. K.**, narozená XXX
bytem XXX

dítě rodičů: matka **G. K.**, narozená XXX
bytem XXX
zastoupená advokátkou Mgr. XXXX
otec **J. R.**, narozený XXX
bytem trvale XXX, toho času neznámého pobytu
zastoupený opatrovníkem JUDr. XXXX

za účasti
prarodičů: 1. **J. R.**, narozený XXX
bytem sídliště XXXX
2. **B. R.**, narozená XXXX
bytem sídliště XXXX
oba zastoupení advokátkou Mgr. XXXX
3. **R. K.**, narozená XXXX
bytem XXXX
4. **F. K.**, narozený XXXX
bytem XXXX

o návrhu matky na stanovení výživného prarodičům, o odvolání J. R. a B. R. proti rozsudku Okresního soudu v Břeclavi ze dne 10. 2. 2022, č. j. 0 P 196/2006-224

takto:

I. Rozsudek soudu prvního stupně se **mění** tak, že

1) dědeček J. R. je povinen přispívat na výživu dříve nezletilé E. K. od 7. 5. 2021 do 31. 12. 2021 částku 3 000 Kč měsíčně a od 1. 1. 2022 do budoucna částku 2.800 Kč měsíčně, vše splatné do 15. dne každého měsíce předem, a to do zletilosti E. k rukám její matky a od 7. 3. 2022 k rukám zletilé E., a za dobu od 11. 3. 2018 do 6. 5. 2021 se návrh na stanovení mu výživného k tehdy nezletilé E. zamítá; dluh na výživném za dobu od 7. 5. 2021 do 30. 9. 2022 ve výši 48 619 Kč je povinen J. R. zaplatit k rukám zletilé E. do 4 měsíců od doručení tohoto rozsudku;

2) babička R. K. je povinna přispívat na výživu dříve nezletilé E. K. od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2020 částku 250 Kč měsíčně, od 1. 1. 2021 do 31. 12. 2021 částku 400 Kč měsíčně a od 1. 1. 2022 do budoucna částku 500 Kč měsíčně, vše splatné do 15. dne každého měsíce předem, a to do zletilosti E. k rukám její matky a od 7. 3. 2022 k rukám zletilé E., a za dobu od 11. 3. 2018 do 31. 12. 2019 se návrh na stanovení jí výživného k tehdy nezletilé E. zamítá; dluh na výživném za dobu od 1. 1. 2020 do 30. 9. 2022 ve výši 8 400 Kč je povinna R. K. zaplatit k rukám zletilé E. do 4 měsíců od doručení tohoto rozsudku;

3) dědeček F. K. je povinen přispívat na výživu dříve nezletilé E. K. od 11. 3. 2018 do 31. 12. 2018 částku 2 000 Kč měsíčně, od 1. 1. 2019 do 31. 8. 2019 částku 2 200 Kč měsíčně, od 1. 9. 2019 do 31. 12. 2019 částku 2 700 Kč měsíčně, od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2021 částku 2 200 Kč měsíčně a od 1. 1. 2022 do budoucna částku 2 100 Kč měsíčně, vše splatné do 15. dne každého měsíce předem, a to do zletilosti E. k rukám její matky a od 7. 3. 2022 k rukám zletilé E.; dluh na výživném za dobu od 11. 3. 2018 do 30. 9. 2022 se mu nestanoví;

4) návrh na stanovení výživného babičce B. R. od 11. 3. 2018 do budoucna se zamítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem soud prvního stupně uložil dědečku J. R. povinnost platit výživné na nezletilou E. ve výši 2 000 Kč měsíčně od 11. 3. 2018 a ve výši 2 800 Kč měsíčně od 1. 9. 2019 do budoucna do 15. dne každého měsíce předem k rukám matky (výrok I) a nedoplatek za dobu od 11. 3. 2018 do 31. 1. 2022 ve výši 60 550 Kč zaplatit k rukám matky do šesti měsíců od doručení rozsudku (výrok II). Babičce B. R. uložil soud prvního stupně povinnost platit výživné na nezletilou E. ve výši 300 Kč měsíčně od 11. 3. 2018 a ve výši 500 Kč měsíčně od 1. 9. 2019 do budoucna do 15. dne každého měsíce předem k rukám matky (výrok III) a nedoplatek za dobu od 11. 3. 2018 do 31. 1. 2022 ve výši 19 803 Kč jí uložil zaplatit k rukám matky od tří měsíců od doručení rozsudku (výrok IV). Babičce R. K. uložil povinnost platit výživné na nezletilou E. ve výši 150 Kč měsíčně od 14. 2. 2019 do 31. 8. 2019 a 300 Kč měsíčně od 1. 9. 2019 do budoucna do 15. dne každého měsíce předem k rukám matky (výrok V) a nedoplatek za dobu od 14. 2. 2019 do 31. 1. 2022 ve výši 9 680 Kč jí uložil zaplatit k rukám matky do čtyř měsíců od doručení rozsudku (výrok VI). Dále zamítl návrh matky na stanovení výživného dědečku F. K. doručený soudem 11. 3. 2021 (výrok VII) a žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení (výrok VIII).
2. Proti tomuto rozsudku se v zákonné lhůtě odvolali oba prarodiče R. a navrhli změnu napadeného rozsudku tak, že se návrh na stanovení jim výživného zamítá a výroky o dlužném výživném se zrušují. Poukázali na skutečnost, že „žalobkyně“ (správně patrně matka) pochybila na počátku řízení, když požadovala určit výživné B. R. aj. R. a toto pochybení nebylo opraveno ani usnesením soudu ani samotnou „žalovanou“. Bylo prokázáno, že rodiče R. platili k rukám matky 1 700 Kč měsíčně, matka s nezletilou u nich od roku 2004 do roku 2006 bydlela zdarma a částku 1 700 Kč platili pravidelně každý měsíc či dva až do září 2020. V roce 2006 a 2008 na žádost zaslali matce navíc pokaždé 15 000 Kč, v roce 2010 19 900 Kč, vnučce posílali balíky v letech 2010 až 2012 obsahující vždy 1 000 Kč, hračky a oblečení. Při návštěvách jí dávali finanční hotovost minimálně 1 000 Kč a dárky. Naposledy byla u nich v létě 2019. Když psali vnučce v létě 2020, zvali ji k sobě s tím, že jí uhradí i cestu a ostatní náklady, vůbec se neozvala. Pár dní předtím mluvil telefonicky

Shodu s prvopisem potvrzuje: Renata Kobzová

dědeček s matkou o svém zhoršeném zdravotním stavu a matka ho odbyla, že je v práci a nemůže telefonovat. Proto psali mail i vnučce. B. R. prodala nemovitost v roce 2012 a není povinna si peníze šetřit na případné vymáhání výživného v roce 2022. Za peníze si s manželem zakoupili byt v paneláku v XXXX a soud tak měl při určování výživného vycházet pouze z aktuálního příjmu B. R. pohybujícího se od 5 334 Kč do 6 782 Kč, nedosahujícího ani životního minima. Dědeček J. R. pobírá invalidní důchod v ČR i v Rakousku, kde pracoval. Nyní mu z Rakouska přichází jen starobní důchod. Vyměřený nedoplatek výživného u něj měl činit 50 900 Kč a ne soudem uvedenou částku. Matka se neobtěžovala s prarodiči ani domluvit na dalším přispívání na nezletilou a rovnou podala návrh k soudu na určení výživného. Od informace o zhoršení zdravotního stavu dědečka ho ani nijak nekontaktovala, o jeho zdravotní stav se nezajímala. Matka pobírá měsíčně téměř 16 000 Kč, příspěvek na dítě 1 000 Kč a náklady na bydlení nemá žádné, protože je hrají její otec. Je vlastníkem jedné poloviny řadového domku. V létě 2020 jí prarodiče poslali 1 000 Kč na cestu za nimi, matka s dcerou si peníze ponechaly pro vlastní potřebu a nikam nejely. Matka mohla požádat o náhradní výživné. J. R. sice pobírá důchod z Rakouska, avšak vykonávaná práce měla zásadní vliv na jeho současný zdravotní stav. Podle stanoviska Nejvyššího soudu Cjpn 204/2012 nemusí být životní úroveň prarodičů shodná s životní úrovní dítěte. Porovnáním nákladů a výdělkových poměrů prarodičů a matky se lze dostat na téměř shodnou částku. Matka po celá léta využívala příspěvků, darů a pomoci prarodičů z obou stran. S prarodiči R. není v kontaktu, samy od sebe se matka ani vnučka nikdy neozvaly.

3. Matka v písemném vyjádření k podanému odvolání navrhla potvrzení napadených částí rozsudku a pro mimořádné okolnosti věci přiznání jí náhrady nákladů řízení. Od března 2018 prarodiče R. přispěli finančně nezletilé pouze 2 000 Kč v létě 2019 s tím, že se jednalo o dárek. Částku 1 700 Kč hradili pouze do března 2018 (každé dva měsíce 3 400 Kč). Od března 2018 žádným způsobem neplnili, přestože mají tuto povinnost ze zákona vzhledem ke skutečnosti, že jejich syn J. R. svou zákonnou vyživovací povinnost neplní a své vyživovací povinnosti nemůže dostát vzhledem k dlouhodobému pobytu v cizině, kde není dohledatelný a matka nemá žádnou možnost, jak výživné po něm reálně vymoci (pozn. zde tedy matka změnila své tvrzení učiněné v návrhu na zahájení řízení o tom, že prarodiče R. neplatí výživné od září 2020, shodné s těmito prarodiči). Vyživovací povinnost v rozhodném období řádně plnil dědeček F. K. a do 14. 2. 2019 i babička R. K. Celkový příjem prarodičů R. dosahuje přibližně 50 000 Kč měsíčně a jejich měsíční výdaje se všemi mimořádnými nepravidelnými výdaji přibližně 15 000 Kč. Navrhla proto potvrzení napadeného rozsudku, když je zřejmé, že prarodiče R. se úmyslně plnění vyživovací povinnosti vyhýbají, lhalí o svých příjmech, dědeček J. R. zatajil vysoký příjem ze zahraniční a v minulosti měli významné příjmy i z prodeje nemovitostí.
4. Otec prostřednictvím v řízení ustanoveného opatrovníka navrhl potvrzení napadeného rozsudku, když odvolání není důvodné. Soud pečlivě zkoumal majetkové poměry všech povinných a J. R. pravdivě nesdělil výplatu důchodu z Rakouska a B. R. prodej nemovitosti. Soud řádně započítal všechna plnění z jejich strany. Namísto zamítnutí návrhu matky na stanovení výživného dědečku F. K. mu však měl soud výživné nestanovit.
5. E., která po vydání napadeného rozsudku nabyla zletilosti, se přiklonila k odvolání matky a uvedla, že je pravdou, že jí prarodiče R. nic špatného neudělali, neudělali však ani nic pro to, aby se blíže seznámili, vídali, aby k nim mohla jezdit. Nepsali jí k narozeninám, svátkům, nevolali jí a za celou dobu jí poslali jen jeden balíček asi v roce 2009. Z iniciativy matky se za prarodiči zajeli podívat v roce 2018 při příležitosti dovolené v Třeboni a s dědou F. K. je navštívila v roce 2019, kdy při návštěvě obdržela dar 1 000 Kč. Všechna setkání iniciovala její matka. V červenci 2020 volal J. R. její matce, že by je chtěli naposledy vidět, aby v srpnu přijeli na týdenní návštěvu za nimi. Z pracovních důvodů matka nemohla a E. sama jet nechtěla. Vůbec se nezmínili, že nemohou dál platit alimony, neodpověděli E. na dotazy a na cestu poslali 1 000 Kč, které jí matka předala a považovala to za dárek.

Shodu s prvopisem potvrzuje: Renata Kobzová

6. Odvolací soud přezkoumal rozsudek soudu prvního stupně v celém rozsahu, a to i ve výrocích odvoláním prarodičů R. nenapadených, neboť přestože vyživovací povinnost prarodičů navzájem není solidární, nýbrž jde o plnění parciální, vzhledem k tomu, že podle ust. § 914 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, dále jen „o. z.“, je-li více osob povinných, které mají vůči oprávněnému stejné postavení, odpovídá rozsah vyživovací povinnosti každého z nich poměru jejich majetkových poměrů, schopností a možností k majetkovým poměrům, schopnostem a možnostem ostatních, jsou výroky o vyživovací povinnosti jednotlivých prarodičů na sobě závislé. Jelikož řízení bylo možno zahájit i bez návrhu, odvolací soud nebyl vázán mezemi, ve kterých se odvolatelé domáhali přezkoumání napadeného rozhodnutí (§ 28 odst. 2 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, dále jen „z. ř. s.“). Odvolací soud přezkoumal i řízení napadenému rozsudku předcházející (§ 212, § 212a odst. 1, 5 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v účinném znění, dále jen „o. s. ř.“, § 1 odst. 3 a 4 z. ř. s.), po zjištění, že odvolání je podáno oprávněnými subjekty (§ 201 o. s. ř., § 6 odst. 1 z. ř. s.), je přípustné (§ 201, § 202 a contrario o. s. ř.), je podáno včas (§ 204 o. s. ř.), rozhodnutí je přezkoumatelné, i kdyby odvolání neobsahovalo žádné odvolací důvody (§ 28 odst. 3 z. ř. s.), doplnil dokazování posléze označenými důkazy (především v závorkách) a poté dospěl k závěru, že odvolání prarodičů R. je zčásti důvodné.
7. Podle § 910 o. z. předci a potomci mají vzájemnou vyživovací povinnost (odst. 1). Vyživovací povinnost rodičů vůči dítěti předchází vyživovací povinnosti prarodičů a dalších předků vůči dítěti (odst. 2). Vzdálenější příbuzní mají vyživovací povinnost, jen nemohou-li ji plnit bližší příbuzní (odst. 3). Nejedná-li se o poměr rodičů a dítěte, předchází vyživovací povinnost potomků vyživovací povinnosti předků (odst. 4).
8. Podle § 697 mají manželé vzájemnou vyživovací povinnost v rozsahu, který oběma zajišťuje zásadně stejnou hmotnou a kulturní úroveň. Vyživovací povinnost mezi manžely předchází vyživovací povinnosti dítěte i rodičů.
9. Jiným způsobem občanský zákoník přednosti vyživovacích povinností nestanoví, nevyplývá z něj proto, zda ze strany povinného subjektu předchází jeho vyživovací povinnost k manželovi jeho vyživovací povinnosti k předkům či potomkům nebo naopak.
10. Podle § 911 o. z. lze výživné přiznat, jestliže oprávněný není schopen sám se živit. Podle § 912 o. z. nezletilé dítě, které není plně svéprávné, má právo na výživné, i když má vlastní majetek, ale zisk z majetku spolu s příjmem z výdělečné činnosti nestačí k jeho výživě.
11. Podle § 913 o. z. pro určení rozsahu výživného jsou rozhodné odůvodněné potřeby oprávněného a jeho majetkové poměry, jakož i schopnosti, možnosti a majetkové poměry povinného (odst. 1). Při hodnocení schopností, možností a majetkových poměrů povinného je třeba také zkoumat, zda se povinný nevzdal bez důležitého důvodu výhodnějšího zaměstnání či výdělečné činnosti nebo majetkového prospěchu, popřípadě zda nepodstupuje nepřiměřená majetková rizika. Dále je třeba přihlídnout k tomu, že povinný o oprávněného osobně pečuje, a k míře, v jaké tak činí; přihlídně se popřípadě i k péči o rodinnou domácnost (odst. 2).
12. Podle § 914 o. z. je-li více osob povinných, které mají vůči oprávněnému stejné postavení, odpovídá rozsah vyživovací povinnosti každé z nich poměru jejich majetkových poměrů, schopností a možností k majetkovým poměrům, schopnostem a možnostem ostatních.
13. Podle § 922 odst. 1 o. z. výživné lze přiznat jen ode dne zahájení soudního řízení; u výživného pro děti i za dobu nejdéle tří let zpět od tohoto dne.
14. Podle § 477 z. ř. s. nabude-li dítě v průběhu řízení o jeho výživě zletilosti, dokončí soud řízení podle ustanovení tohoto pododdílu.
15. Otázkou výživného prarodičů se zabývalo i stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 19. 10. 2016, sp. zn. Cpjn 204/2012 (Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu České republiky ze dne 19. 10. 2016 k zjištění možností, schopností a majetkových poměrů povinného

v řízení o výživném pro nezletilé děti). Dovodilo, že výživné prarodičům a dalším předkům vůči dítěti po 1. 1. 2014 soudy stanoví v rozsahu odpovídajícím odůvodněným potřebám oprávněného a jeho majetkovým poměrům, jakož i schopnostem, možnostem a majetkovým poměrům povinného (povinných); zákon však nestanoví kritérium shodné životní úrovně dítěte s životní úrovní prarodičů a dalších předků. Řízení o vyživovací povinnosti prarodičů a dalších předků k nezletilému dítěti soud zahájí, nebo tyto osoby do probíhajícího řízení o vyživovací povinnosti k nezletilému dítěti přibere, z úřední povinnosti, a to v okamžiku, kdy vyjde najevo, že rodiče dítěte nemohou své vyživovací povinnosti dostát. Stanovisko odkázalo na správné závěry rozsudku Okresního soudu Brno-venkov ze dne 8. 12. 2005, sp. zn. Nc 161/2004, a rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 31. 10. 2007, sp. zn. 20 Co 122/2006, které dovodily, že je namístě stanovit výživné prarodičům, jestliže se otec zdržuje v cizině na neznámé adrese a výživné od něho nelze právně vymáhat za situace, kdy otec cestuje po světě a žádné bližší údaje o něm známy nejsou. I když právní úprava po 1. 1. 2014 nestanoví podmínku nutné potřeby, nelze dovodit, že by životní úroveň dítěte měla být zásadně shodná s životní úrovní jeho prarodičů.

16. Z důkazů provedených ve věci soudem prvního stupně a uvedených v odůvodnění jeho rozhodnutí a z důkazů, které ve věci provedl soud odvolací, uvedených posléze především v závorkách, lze dospět k následujícímu zjištění skutkového stavu věci a z něj vyplývajícím právním závěrům.
17. V dané věci podala matka v době nezletilosti E. návrh na stanovení výživného prarodičům R. (překlep v jejich příjmení opravila matka již v podání z 22. 6. 2021) a R. K. dne 11. 3. 2021 a soud prvního stupně správně do řízení přibral usnesením z 30. 4. 2021 i zbylého prarodiče F. K. jako účastníka řízení. Povinností soudu tak bylo zkoumat poměry všech prarodičů tři roky zpět od podání návrhu, to je od 11. 3. 2018, když v řízení bylo nesporné, že otec dříve nezletilé E. (která v průběhu řízení dne 7. 3. 2022 nabyla zletilosti a v souladu s ust. § 477 z. ř. s. pokračoval odvolací soud v řízení i po nabytí její zletilosti) svou vyživovací povinnost řádně neplní a zdržuje se na neznámé adrese v cizině (a z tohoto důvodu mu k zastupování v řízení byl ustanoven opatrovník).
18. Z provedeného dokazování bylo zjištěno, že matka E. byla zaměstnána v roce 2018 u zaměstnavatele XXXX, s. r. o. s průměrným čistým měsíčním příjmem 14 427 Kč (zjištěno ze zprávy XXXX, s. r. o. z 19. 9. 2022). V dalších letech pracovala u XXXX, s. r. o., a to s průměrným čistým měsíčním výdělkem od února do prosince 2018 13 322 Kč, v roce 2020 14 320 Kč, v roce 2021 16 001 a od ledna do září 2022 17 182 Kč (zjištěno soudem prvního stupně a odvolacím soudem dále ze mzdových listů matky za rok 2021 a 2022). Matka uvedla, že není vdaná a nežije s druhem, nemá žádné další děti, zaměstnání nezměnila a nemá v rozhodném období žádné další příjmy, vlastní polovinu rodinného domu na adrese jejího trvalého bydliště a nemá zvýšené výdaje se svým zdravotním stavem.
19. K poměrům babičky B. R. odvolací soud zjistil, že jí v říjnu 2018 byl vyplacen doplatek invalidního důchodu za minulé období 17 931 Kč a výše jejího invalidního důchodu I. stupně činila od listopadu do prosince 2018 5 334 Kč, v roce 2019 5 994 Kč, v roce 2020 6 507 Kč, v roce 2021 6 782 Kč, v lednu 2022 8 000 Kč, v únoru až květnu 2022 7 475 Kč a v červnu až srpnu 2022 7 769 Kč (zjištěno ze zprávy Okresní správy sociálního zabezpečení Jindřichův Hradec z 6. 9. 2022 a České správy sociálního zabezpečení z 15. 9. 2022). Babička B. R. má zhoršený zdravotní stav, trpí několika onemocněními, například diabetes mellitus II. typu, smíšenou hyperlipidemií, arteriální hypertenzí, bronchitidou, vertebrogenními problémy, chronickou thyreoiditidou a dalšími nemocemi a z důvodu psychózy je ve sledování psychiatra (zjištěno z lékařské zprávy z 8. 9. 2022 vystavené zdravotnickým zařízením XXXX, s. r. o.). Jak zjistil soud prvního stupně, dne 17. 12. 2012 prodala B. R. nemovitosti v katastrálním území XXXX nabyté darovací smlouvou a smlouvou o zřízení věcného břemene z 22. 10. 2002, a to za částku 1 990 000 Kč. B. R. pak uvedla, že za nabyté finanční prostředky zakoupili s manželem byt v XXXX, kde bydlí. Z kupní smlouvy z 28. 8. 2019 odvolací soud zjistil, že B. R. spolu s J. R. koupili bytovou jednotku č. 585/6 s podílem na společných částech domu a pozemku v XXXX

Shodu s prvopisem potvrzuje: Renata Kobzová

za kupní cenu 900 000 Kč a jako poplatník daně z nemovitých věcí byli povinni zaplatit daň z převodu.

20. K poměrům dědečka J. R. odvolací soud zjistil, že v rozhodném období pobíral invalidní a posléze starobní důchod, a to jak v České republice, tak z Rakouska. V České republice pobíral důchod v roce 2018 ve výši 3 075 Kč, v roce 2019 3 380 Kč, v roce 2020 3 641 Kč, v roce 2021 3 821 Kč, od ledna do května 2022 4 124 Kč a od června 2022 dosud 4 329 Kč (zjištěno ze zprávy Okresní správy sociálního zabezpečení Jindřichův Hradec z 6. 9. 2022 a České správy sociálního zabezpečení z 15. 9. 2022). Z Rakouska pobíral důchod ve výši 1 292,11 euro v roce 2018, 1 314,75 euro v roce 2019, 1 363,06 euro od ledna do září 2020 a 1 389,30 euro od října do prosince 2020, 1 404,04 euro v roce 2021 a 1 423,20 euro od ledna 2022 dosud. Po přepočtu průměrným směnným kurzem koruny české k euro v roce 2018 25,643 Kč za euro, v roce 2019 25,672 Kč za euro, v roce 2020 26,444 Kč za euro, v roce 2021 25,645 za euro a v roce 2022 24,6485 Kč za euro tak pobíral důchod z Rakouska ve výši 33 137 Kč v roce 2018, 33 752 Kč v roce 2019, 36 045 Kč od ledna do září 2020 a stejnou částku 36 045 Kč od října do prosince 2020, 36 007 Kč v roce 2021 a 35 082 Kč v roce 2022 (zjištěno správně soudem prvního stupně z důkazů jím uvedených v odůvodnění rozhodnutí a odvolacím soudem dále z potvrzení Pensionsversicherungsanstalt z ledna 2022 a přehledu o průměrných kurzech devizového trhu zveřejňovaných Českou národní bankou). Celkový příjem J. R. z pobíraných důchodů tak činil v roce 2018 36 212 Kč, v roce 2019 37 132 Kč, v roce 2020 39 686 Kč, v roce 2021 39 828 Kč a v roce 2022 v průměru přibližně 39 300 Kč. Také J. R. trpí četnými onemocněními, mimo jiné rovněž diabetem mellitus II. typu, neuropathií, ischemickou chorobou srdeční se stavem po im s revaskularizací stenty 2/18, arteriální hypertenzí III. stupně, cholecistolithyázou. Má středně těžkou depresivní fázi, artrózu kyčelních kloubů, cirhózu jater, senilní demenci a další onemocnění (zjištěno ze zprávy XXXX, s. r. o. z 8. 9. 2022). Jak zjistil soud prvního stupně, manželé R. bydlí v bytě o velikosti 2+1 a vlastní osobní automobil značky XXXX, roku výroby 2016.
21. Prarodiče R. prokázali ústřížky poštovních poukázek, že na výživu E. zasílali každé dva měsíce 3 400 Kč, naposledy 30. 7. 2020, tedy nikoli, jak uvedla matka ve svém vyjádření k podanému odvolání, pouze do března 2018.
22. Rovněž babička R. K. v rozhodném období pobírala starobní důchod, a to v roce 2018 ve výši 7 551 Kč, od ledna do února 2019 8 286 Kč a od března do prosince 2019 10 208 Kč, v roce 2020 10 940 Kč, v roce 2021 11 529 Kč, od ledna do května 2022 12 283 Kč, od června do srpna 2022 12 971 Kč a od září 2022 dosud 13 443 Kč, tedy v roce 2022 prozatím v průměru 12 641 Kč (zjištěno ze zprávy Okresní správy sociálního zabezpečení Znojmo z 13. 9. 2022 a České správy sociálního zabezpečení z 15. 9. 2022). Jak zjistil soud prvního stupně, R. K. bydlí sama v podnájmu v garsoniére, kde platí měsíčně nájem 4 000 Kč a spolu s náklady na energie celkem 6 700 Kč měsíčně, jiný příjem nemá. Splácí dluhy v celkové výši asi 200 000 Kč z důvodu půjčky pro kamarádku, která splátky nehradila. Léčí se s trombózou, je po infarktu a na léky vynakládá asi 600 Kč měsíčně.
23. K poměrům F. K. bylo soudem prvního stupně a soudem odvolacím zjištěno, že pobírá po celou rozhodnou dobu starobní důchod, a to v roce 2018 ve výši 14 416 Kč, od ledna do června 2019 15 385 Kč a od července do prosince 2019 15 449 Kč, od ledna do června 2020 16 454 Kč a od července do prosince 2020 16 518 Kč, v roce 2021 17 503 Kč a v roce 2020 v lednu 18 757 Kč, od února do května 18 400 Kč, od června do srpna 19 589 Kč a od září 2022 20 405 Kč (zjištěno ze zprávy Okresní správy sociálního zabezpečení Břeclav ze 7. 9. 2022 a České správy sociálního zabezpečení z 15. 9. 2022). K tomu si přivydělává na základě dohod o pracovní činnosti či o provedení práce u společnosti XXXX, s. r. o. v průměru v roce 2018 10 015 Kč, v roce 2019 11 699 Kč, v roce 2020 10 449 Kč, v roce 2021 11 791 Kč a v roce 2022 10 576 Kč (zjištěno soudem prvního stupně a soudem odvolacím dále ze zpráv XXXX, s. r. o. z 25. 6. 2021, 2. 8. 2022 a 12. 9. 2022). Jeho průměrný čistý měsíční příjem tak činil v roce 2018 24 431 Kč, v roce 2019

Shodu s prvopisem potvrzuje: Renata Kobzová

27 100 Kč, v roce 2020 26 950 Kč, v roce 2021 29 294 Kč a v roce 2022 29 635 Kč. Bydlí v domě společně s matkou a E.

24. Dříve nezletilá E. studuje od září 2019 střední odbornou školu, a to Střední školu XXXX., na které zaplatila zápisné v roce 2019 2 000 Kč a školné ve školních letech 2019/2020 a 2020/2021 ve výši 17 800 Kč na školní rok, ve školním roce 2021/2022 ve výši 18 300 Kč celkem a za první pololetí školního roku 2022/2023 9 500 Kč (zjištěno ze zprávy Střední školy XXXX, o. p. s. z 20. 9. 2022). Na E. byly vypláceny přídavky na dítě ve výši 1 000 Kč do června 2022 a ve výši 1 380 Kč od července 2022 dosud (zjištěno ze zpráv Úřadu práce České republiky, Krajské pobočky v Brně, Kontaktního pracoviště Břeclav z 12. 9. 2022 a ze 7. 6. 2021). Matka uvedla, že měsíční výdaje E. na stravu, bydlení, ošacení, zdravotní a kulturní potřeby činí 8 500 Kč, když před soudem prvního stupně uvedla, že do školy denně dojíždí a jízdné stojí 600 Kč, dále platí výše uvedené školné a za studijní materiály vynaložila 2 500 Kč a za dioptrické brýle 15 000 Kč, neboť je od malička (jak uvedla před soudem prvního stupně) krátkozraká a pro 8,5 dioptrií musí mít odlehčená skla, kdy jedno stojí 5 000 Kč. Před soudem prvního stupně též matka uvedla, že E. nosí rovnátka, za které zaplatila 35 000 Kč. Tyto skutečnosti potvrdila i E.
25. Na základě shora uvedeného dospěl odvolací soud k závěru, že částku 8 500 Kč lze považovat za částku odpovídající odůvodněným potřebám dříve nezletilé E., když tato částka je objektivně schopna sloužit k úhradě odůvodněných potřeb nezletilé tak, jak byly uvedeny její matkou a samotnou E., které nijak nevybočují z obvyklého rámce nákladů na děti ve věku E., s přihlédnutím k jejím zvýšeným nákladům s rovnátky a vadou zraku. K těmto nákladům od září 2022 pak přibývají náklady v souvislosti se studiem na střední škole, ať již jde o jízdné či školní pomůcky a další běžné náklady spojené se studiem na střední škole. Při posuzování potřeb E. tak lze vyjít do srpna 2019 z nákladů ve výši 8 500 Kč a od září 2019 ve výši 10 000 Kč a ze skutečnosti, že částečně jsou tyto náklady kryty přídavkem na dítě pobíraným do června 2022 ve výši 1 000 Kč měsíčně a 1 380 Kč od července 2022 dosud. Školné na soukromé škole lze však považovat do značné míry za výdaj již nadstandardní. Na uvedených nákladech E. by se primárně měla podílet její matka a otec, neboť jejich vyživovací povinnost jako bližších příbuzných předchází vyživovací povinnosti prarodičů. Výše uvedeným poměrům matky pak odpovídá její výživné k dříve nezletilé E. ve výši 2 500 Kč měsíčně v roce 2018, 2 300 Kč měsíčně od ledna do srpna 2019, 2 500 Kč měsíčně od nástupu tehdy nezletilé E. na střední školu v září 2019, 2 700 Kč měsíčně v roce 2020, 3 000 Kč měsíčně v roce 2021, kdy vzrostl výdělek matky, a 3 200 Kč měsíčně v roce 2022. Vyživovací povinnost otce byla stanovena rozsudkem Okresního soudu v Břeclavi z 11. 12. 2007, sp. zn. 0 P 196/2006, ve výši 1 700 Kč měsíčně (jak správně zjistil soud prvního stupně), v řízení však bylo mezi účastníky nesporné, že otec svou vyživovací povinnost neplní, neboť se nachází na neznámém místě v cizině a výživné je tedy po něm nevymožitelné. Z tohoto důvodu jsou povinni na zbylých odůvodněných nákladech na výživu E. podílet se všichni prarodiče podle poměru jejich příjmů.
26. Na základě shora uvedených zjištění však odvolací soud dospěl k závěru, že povinnost přispívat na výživu E. nelze vůbec v celém rozhodném období uložit babičce B. R., která po celou tuto dobu pobírá pouze částečný invalidní důchod a vzhledem k jejímu věku a výše uvedenému zdravotnímu stavu jsou i její možnosti pracovního uplatnění v tomto období velmi omezené. Pokud matka namítala, že v roce 2012 obdržela částku za prodej jejích nemovitých věcí nabytých v minulosti darem, pak B. R. v řízení prokázala, že v roce 2019 s manželem zakoupili byt v Kardašově Řečici, v němž do současnosti bydlí a jehož hodnota byla rovna polovině dříve babičkou nabytých peněz prodejem nemovitostí s povinností zaplatit i daň z převodu nemovitých věcí. Lze souhlasit s její námitkou, že v uvedeném období, kdy navíc zasílali E. stále na výživu 1 700 Kč měsíčně, nebyla povinna ukládat si uvedené zbylé peníze pro potřeby budoucího placení či zpětného doplácení výživného na svou vnučku, a vzhledem k tomu, že občanský zákoník nestanoví právo vnučky podílet se na životní úrovni prarodičů tak, jako v případě rodičů, nelze k těmto finančním prostředkům, které B. R. obdržela značnou dobu před počátkem rozhodného

Shodu s prvopisem potvrzuje: Renata Kobzová

období, a ještě o tři roky delší od podání návrhu, při vyměření jí výživného vůbec přihlížet. Stejně tak dospěl odvolací soud k závěru, že nelze uvažovat o přiznání jakéhokoli výživného E. od babičky R. K. v letech 2018 a 2019, neboť jí pobíraný starobní důchod v uvedeném období, a to i s doplatkem vyplaceným jí v únoru 2019 zpětně za roky 2013 až 2019, byl tak nízký, že v případě uložení jí vyživovací povinnosti k E. by měla k dispozici celkově nižší částku, než samotná E.

27. Z výše uvedeného důvodu lze uvažovat v letech 2018 a 2019 s příspěvkem na výživu tehdy nezletilé E. pouze v případě dědečků J. R. a F. K., a to ve výši odpovídající poměrům jejich příjmů v uvedeném období tak, jak jsou uvedeny výše. Ty pak byly navzájem v poměru 60 % u J. R. ku 40 % v případě F. K., což by z celkových nákladů E. 8 500 Kč měsíčně po odečtení výživného matky 2 500 Kč měsíčně a přídatku na dítě 1 000 Kč ze zbývajících částky 5 000 Kč představovalo výživné 3 000 Kč u J. R. a 2 000 Kč u F. K. V roce 2019 byl pak poměr příjmů J. R. a F. K. 58 % ku 42 %, což po odečtení výživného matky od ledna do srpna 2019 2 300 Kč a přídatku na dítě 1 000 Kč představuje ze zbytku nákladů na výživu E. 5 200 Kč 3 000 Kč pro J. R. a 2 200 Kč pro F. K. a od září 2019 v souvislosti s nástupem E. na střední školu a zvýšeným výživným matky 2 500 Kč měsíčně, při zvýšených nákladech E. celkem na 10 000 Kč měsíčně, po odečtení přídatku na dítě 1 000 Kč, ze zbývajících částky 6 500 Kč 3 800 Kč měsíčně pro J. R. a 2 700 Kč měsíčně pro F. K. Od roku 2020, kdy došlo ke zvýšení starobního důchodu R. K., se na výživném E. mohou podílet oba dědečkové i R. K. a poměr jejich příjmů odpovídá v roce 2020 51 % pro J. R., 14 % pro R. K. a 35 % pro F. K., v roce 2021 50 % pro J. R., 14 % pro R. K. a 36 % pro F. K. a v roce 2022 48 % pro J. R., 16 % pro R. K. a 36 % pro F. K. V případě R. K. je však nutno vzít v úvahu, že uvedeným procentem nelze z jejího příjmu výživné stanovit proto, že není schopna bez ohrožení vlastní výživy ze svého starobního důchodu platit více než 250 Kč v roce 2020, 400 Kč v roce 2021 a 500 Kč v roce 2022 (což byla ochotna i sama platit, jak uvedla před soudem prvního stupně), neboť při stanovení jí výživného vyšší částkou by se sama ocitla v sociální tísní, neboť náklady na živobytí osoby bydlící samostatně, zejména spojené s bydlením, avšak i na obživu, jsou vyšší, než sdílené náklady více spolubydlících osob (jako v případě matky s E. a dědečkem F. K.). Proto byl od roku 2020 stanoven příspěvek R. K. na výživu E. pouze výše uvedenými částkami. Podíl R. K. na výživném E. v rozsahu, v němž jej nebylo možno přiznat, ovšem nelze přenášet na zbylé povinné dědečky, kteří mají povinnost podílet se na výživném toliko podle výše uvedeného poměru svých příjmů na příjmech ostatních prarodičů, kdy navíc zvýšené výdaje E. v tomto období souvisí i se školným na soukromé střední škole, což jsou výdaje nadstandardní, na nichž nejsou prarodiče povinni se podílet.
28. V případě dědečka J. R. by tak výše uvedenému jeho podílu na celkových příjmech povinných prarodičů odpovídalo výživné k E. od září do prosince 2019 3 800 Kč měsíčně, v roce 2020 3 200 Kč měsíčně, v roce 2021 3 000 Kč měsíčně a v roce 2022 2 800 Kč měsíčně. V případě dědečka J. R. však odvolací soud musel vzít v úvahu skutečnost, že přiznání E. výživného proti němu do 6. 5. 2021 (což je den, kdy mu byl doručen návrh matky na stanovení mu výživného) by odporovalo dobrým mravům, neboť před podáním návrhu nebyl matkou ani E. (tehdy již ve věku blízkém dospělosti) o placení výživného požádán, a matka ani E. se nepokusily před podáním návrhu na stanovení mu výživného s dědečkem R. na jeho dalším placení (když až do července 2020 prokazatelně podle doložených ústřížků poštovních poukázek výživné odpovídající částce 1 700 Kč na měsíc prarodiče R. zasílali) dohodnout. To ve spojení s událostí z roku 2020, kdy matka s E. z důvodu zhoršení zdravotního stavu byly manželzy R. požádány o návštěvu, kterou neuskutečnily, a částku 1 000 Kč zaslanou jim na cestu si ponechaly, nebylo souladné s dobrými mravy. Skutečnost, jak vypověděla matka před soudem prvního stupně, že prarodiče tehdy po ní chtěli, aby nezletilou ještě viděli, z čehož pochopila, že jsou nemocní a chtějí se s nezletilou naposledy vidět, měla být o to větším impulzem k tomu, aby prarodiče navštívily (třeba i jindy, když v požadovaném termínu matka, jak nyní uvádí, z pracovních důvodů nemohla). Skutečnost, že při této příležitosti prarodiče nehovořili o tom, že by přestali platit výživné, na uvedeném závěru nic nemění. Matka přitom připustila, že nezletilá následně obdržela e-mail ze strany dědečka, na který

ani neodpověděla. Pokud proto matka s nezletilou prarodiče R. se svým požadavkem na výživné před podáním žaloby vůbec nekontaktovaly, nepokusily se s nimi dohodnout mimosoudně, pak přiznání výživného do dne doručení žaloby 6. 5. 2021 odporuje dobrým mravům. Podle § 3 odst. 3 o. z. přitom soukromé právo vyvěrá také z dalších obecně uznávaných zásad spravedlnosti a práva a odvolací soud tedy ve svém rozhodnutí uvedenou skutečnost musel zohlednit. V tomto směru odvolací soud odkazuje i na závěry, které dovodil Ústavní soud ve svém usnesení ze dne 31. 7. 2018, sp. zn. II. ÚS 2277/18. Z uvedeného důvodu přiznal odvolací soud E. vůči dědečkovi J. R. výživné ve výši odpovídající jeho poměrům k příjmům ostatních povinných prarodičů až od 7. 5. 2021, a to ve výši 3 000 Kč měsíčně v roce 2021 a 2 800 Kč měsíčně v roce 2022.

29. Výše uvedeným poměrům dědečka F. K. a poměru jeho příjmů k poměrům ostatních povinných prarodičů pak odpovídá výživné v roce 2018 ve výši 2 000 Kč měsíčně, od ledna do srpna 2019 2 200 Kč měsíčně, od září do prosince 2019 2 700 Kč měsíčně, v roce 2020 2 200 Kč měsíčně, v roce 2021 ve stejné výši a v roce 2022 2 100 Kč měsíčně, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozsudku.
30. S ohledem na shora uvedené změnil odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně tak, jak je ve výroku tohoto rozsudku uvedeno (§ 220 o. s. ř.).
31. Na základě úpravy provedené odvolacím soudem vznikl J. R. za období od 7. 5. 2021 do 30. 9. 2022 (když výživné za říjen 2022 v době rozhodování odvolacího soudu ještě nebylo splatné) celkový dluh 48 619 Kč [2 419 Kč za květen 2021, 21 000 Kč za období od června do prosince 2021 (7x 3 000 Kč) a 25 200 Kč za období od ledna do září 2022 (9x 2 800 Kč)], když v uvedeném období již nic na výživu E. neplatil. Babičce R. K. pak vznikl dluh ve výši 8 400 Kč. Podle tohoto rozsudku měla totiž zaplatit celkem 12 300 Kč (v roce 2020 12x 250 Kč, v roce 2021 12x 400 Kč a od ledna do září 2022 9x 500 Kč) a podle shodného tvrzení s matkou zaplatila 3 900 Kč (13x 300 Kč), pokud matka na dotaz odvolacího soudu, jakou částku platila tato babička od září 2021 dosud, uvedla 300 Kč, a babička R. K. uvedla, že od září 2021 platí podle rozsudku soudu prvního stupně 300 Kč měsíčně. Zbyl jí tak dluh ve výši 8 400 Kč. F. K. pak na stanoveném výživném žádný dluh nevznikl, neboť od 11. 3. 2018 do 30. 9. 2022 měl na výživném zaplatit celkem 119 455 Kč (za březen 2018 1 355 Kč, od dubna do prosince 2018 9x 2 000 Kč, od ledna do srpna 2019 8x 2 200 Kč, od září do prosince 2019 4x 2 700 Kč, v roce 2020 a v roce 2021 celkem 24x 2 200 Kč a od ledna do září 2022 9x 2 100 Kč) a na výživném za toto období celkem zaplatil nejméně 143 285 Kč (podle shodného tvrzení matky, E. i F. K. veškeré školné na soukromé střední škole, což je dosud podle potvrzení školy 63 400 Kč (2x 17 800 Kč, 1x 18 300 Kč a 1x 9 500 Kč), nakupuje potraviny do společné domácnosti a platí inkaso pro tři osoby 4 000 Kč, z čehož na E. připadá 1 333 Kč měsíčně, za uvedené období tedy 903 Kč za březen 2018 a 54x 1 333 Kč, to je celkem 72 885 Kč, a na oblečení a obutí od března 2018 dosud vynaložil přibližně 7 000 Kč). Vyčíslený dluh s ohledem na jeho výši a poměry prarodičů J. R. a R. K. pak umožnil odvolací soud těmto prarodičům zaplatit v delší než třídní lhůtě, a to lhůtě čtyř měsíců od doručení rozsudku [§ 160 odst. 1, § 161 odst. 1 o. s. ř., § 473 písm. a) z. ř. s.].
32. Výrok o náhradě nákladů řízení mezi účastníky před soudy obou stupňů je odůvodněn ust. § 23 z. ř. s. a skutečností, že odvolací soud nezjistil takové okolnosti věci, které by přiznání náhrady nákladů řízení některému z účastníků odůvodnily. Pokud matka požadovala nahradit náklady řízení prarodiči R. z důvodu, že dědeček R. nepřiznal v řízení, že pobírá invalidní důchod z Rakouska, pak tato skutečnost mohla vést toliko k prodloužení řízení jejich zjišťováním z úřední povinnosti soudu (k tvrzení matky), nemůže však převýšit nad skutečností, že matka se nepokusila před zahájením řízení o přiznání výživného prarodiče R. za účelem jejich placení ani kontaktovat. Nepříznivé okolnosti svědčící pro přiznání náhrady nákladů řízení by tak v daném případě bylo možno shledat jak u matky, tak i u dědečka J. R., proto odvolací soud náhradu nákladů řízení ani jednomu z nich z jimi uvedených důvodů nepřiznal.

33. Povinnost k náhradě nákladů řízení státu vzniklých v souvislosti s ustanovením opatrovníka otci jako účastníkovi řízení neznámého pobytu nebylo v tomto nesporném řízení možno žádnému z účastníků podle výsledku řízení uložit, neboť nejde o náklady, které by jakkoli souvisely s jejich procesními postoji a návrhy v řízení. Proto o nich odvolací soud samostatným výrokem nerozhodl. Uvedené platí i pro náklady vzniklé státu za vyplacené tlumočené za překlad do/z německého jazyka dotazu a odpovědi od Penzijního pojišťovacího ústavu, Zemské pobočky Vídeň, když zpráva se týká období, za něž nebylo dědečkovi R. výživné stanovené.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí **není** dovolání přípustné.

Nebudou-li povinnosti vyplývající z vykonatelného rozhodnutí dobrovolně plněny, může oprávněný podat návrh na soudní výkon rozhodnutí či soudní exekuci.

Brno 5. října 2022

JUDr. Helena Nováková, v.r.
předsedkyně senátu